

AGNIESZKA TAMBOR
JOLANTA TAMBOR
Uniwersytet Śląski
Katowice

VI Światowy Kongres Polonistów:
*Polonistyka na początku XXI wieku.
Diagnozy. Koncepcje. Perspektywy.
Badania inter- i transdyscyplinarne*

VI Światowy Kongres Polonistów, który przebiegał pod hasłem *Polonistyka na początku XXI wieku. Diagnozy. Koncepcje. Perspektywy*, odbywał się w Katowicach od 22 do 25 czerwca 2016 roku. Był niezwykle ważnym wydarzeniem dla wszystkich polonistów na całym świecie ze względu na zmianę formuły dotychczasowych zjazdów i kongresów polonistycznych. Postulat, który został przedstawiony podczas V Kongresu Polonistyki Zagranicznej w Opolu, aby przestać oddzielać polonistykę krajową (której sztandarowymi spotkaniami są Zjazdy Polonistów) od tej uprawianej poza polskimi granicami¹ (której spotkania dotąd nosiły nazwę Kongresów Polonistyki Zagranicznej), udało się w Katowicach w pełni zrealizować. Poloniści pracujący za granicą oraz na różnych uczelniach, w ośrodkach naukowych, akademickich i pozaa-kademyckich w Polsce swoją obecnością w Katowicach pokazali pełną integrację światowej polonistyki². W VI Światowym Kongresie Polonistów wzię-

¹ Postulat podczas podsumowującego panelu na Kongresie zgłosił prof. Tokimasa Sekiguchi, proponując dla nowej formuły kongresów także nową nazwę: Światowy Kongres Polonistów. Propozycja została przyjęta jednogłośnie.

² Myślimy, że naprawdę warto wskazać ośrodki, które jako afiliacje podali uczestnicy Kongresu, gdyż pozwoli to dostrzec ich faktyczną integrację. Reprezentowane były: Australia: Związek Nauczycieli Polskich w Australii; Austria: Uniwersytet Wiedeński; Azerbejdżan:

Azerbejdżańska Narodowa Akademia Nauk, Bakijski Uniwersytet Słowiański; Belgia: KU Leuven, Université Libre de Bruxelles, Uniwersytet w Gandawie; Białoruś: Białoruski Uniwersytet Państwowy, Państwowy Uniwersytet Grodzieński im. Janki Kupaly, Centrum Wiedzy o Kraju i Języku „Studia – Movia”; Brazylia: Universidade de Brasilia, Uniwersytet Federalny Parany w Kurytybie; Bułgaria: Uniwersytet Sofijski im. św. Klemensa Ochrydzkiego, Uniwersytet św. św. Cyryla i Metodego w Wielkim Tyrnowie, Uniwersytet Płowdiwski, Uniwersytet Szumeński; Chiny: Beijing Foreign Studies University, Pekin, Guangdong University of Foreign Studies, Kanton; Chorwacja: Uniwersytet w Zagrzebiu; Czechy: Uniwersytet Palackiego w Olomuńcu, Uniwersytet Karola w Pradze, Uniwersytet Ostrawski, Uniwersytet Masaryka w Brnie, Czeska Akademia Nauk; Estonia: Uniwersytet w Tallinie; Francja: INALCO, Paryż, Université de Paris-Sorbonne (Paris IV), Université de Charles de Gaulle – Lille 3, Université Rennes 2; Holandia: Uniwersytet w Amsterdamie; Irlandia: Polska Szkoła IDEA w Athlone; Japonia: Tokyo University of Foreign Studies, University of Hokkaido, Sapporo, Nagoya University of Foreign Studies; Kanada: University of Toronto, University of Alberta w Edmonton; Kazachstan: Kazachski Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny; Korea Południowa: Hankuk University of Foreign Studies, Seul; Litwa: Litewski Uniwersytet Edukologiczny w Wilnie, Uniwersytet Wileński; Łotwa: Uniwersytet w Daugavpils, Uniwersytet Łotewski w Rydze; Niemcy: Carl von Ossietzky Universität Oldenburg, Freie Universität Berlin, Friedrich-Schiller-Universität Jena, Justus-Liebig-Universität Gießen, Otto-von-Guericke Universität Magdeburg, Technische Universität Chemnitz, Universität des Saarlandes, Universität Hamburg, Universität Köln, Universität Leipzig, Universität Passau, Uniwersytet Georga-Augusta w Getyndze, Humboldt-Universität w Berlinie, Uniwersytet Otto-Friedrich w Bambergu, Uniwersytet w Bochum, Uniwersytet w Ratyzbonie, Uniwersytet w Tybindze, Uniwersytet w Mannheim, Uniwersytet w Konstancji, Kolegium Języka i Kultury Polskiej w Berlinie, Federalny Związek Nauczycieli Języka Polskiego w Niemczech, Volkshochschule Landkreis Gießen, Polsko-Niemiecka Inicjatywa Rodzicielska Wspierania Dwujęzyczności we Frankfurcie nad Menem, Szkoła Ludowa Westerstede, Szkoła Podstawowa Remels; Norwegia: Uniwersytet w Oslo; Polska: Instytut Badań Literackich PAN, Polska Akademia Nauk, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Opolski, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny w Radomiu, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Wrocławski, Dolnośląska Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Humanitas w Sosnowcu, Fundacja Centrum Międzynarodowych Badań Polonistycznych, Instytut Badań Edukacyjnych, Fundacja Nauki Języków Obcych „Linguae Mundi”, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Katowicach, Zespół Szkół nr 1 w Lublinie, Zespół Szkół Prywatnych „Twoja Przyszłość” w Sosnowcu, Szkoła Podstawowa nr 89 im. K.K. Baczyńskiego w Poznaniu, Gimnazjum nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi „Przy Łazienkach Królewskich” w Warszawie, Prywatna Szkoła Językowa Języki dla Biznesu, Centrum Nauki Języka Polskiego POLONISTA, Easy Polish Language School Poznań, Klub

Io udział ok. 450 osób, które wygłosiły referaty, uczestniczyły w panelach bądź tylko w dyskusjach i spotkaniach kuluarowych. Szerokie pojmowanie polonistyki międzynarodowej i umiędzynarodowionej staje się od wielu lat coraz bardziej powszechne, a dyskusja nad tym, gdzie i dlaczego znajduje się jej centrum, a gdzie peryferia, raczej zaciemnia obraz całości i schodzi na jałowe tory. Kongres pozwolił wyraźnie stwierdzić, że mamy w naszym kraju silną polonistykę, a także dużą liczbę wybitnych uczonych polonistów i polonistycznych ośrodków rozsianych po całym świecie, gdzie prowadzone są badania i kontynuowana jest misja edukacyjna w rozmaitych kontekstach kulturowych, cywilizacyjnych i – co pewnie najważniejsze – językowych. Ta działalność naukowa jest niezwykle ważna i potrzebna, gdyż pozwala spojrzeć na podmioty i przedmioty rozważań polonistów z innych punktów widzenia, poszerza perspektywę oglądu o ujęcia, które możliwe są tylko dzięki zanurzeniu w innej kulturze, a nie są widoczne od wewnątrz, stawia odmienne, równie ważne jak polskie, odśrodkowe pytania. Umiędzynarodowiona i komparatystyczna perspektywa, warunkująca wszelką działalność edukacyjną i badawczą prowadzoną przez polonistów za granicą, przejawia się na wszystkich poziomach ich aktywności.

Polonistyka – dziedzina w warunkach światowych raczej rzadka i ekskluzywna – powinna w znacznie większej mierze niż obecnie wejść w relacje z innymi dyscyplinami, a tym samym stworzyć wspólną platformę do pro-

Dialogu, Wydawnictwo polish-courses.com; Portugalia: Uniwersytet Lizboński; Rosja: Biełgorodzki Uniwersytet Państwowy, Instytut Słowianoznawstwa Rosyjskiej Akademii Nauk, Moskiewski Państwowy Uniwersytet Lingwistyczny, Bałtycki Uniwersytet Federalny im. I. Kanta w Kaliningradzie, Uniwersytet im. M.W. Łomonosowa w Moskwie; Rumunia: Uniwersytet w Bukareszcie; Serbia: Uniwersytet Belgradzki; Słowacja: Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie, Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytet Preszowski; Słowenia: Uniwersytet w Lublanie; Szwajcaria: Université de Fribourg, Uniwersytet w Zurychu; Szwecja: Uniwersytet Sztokholmski, Uniwersytet w Uppsali; Tadżykistan: Rosyjsko-Tadżycki (Słowiański) Uniwersytet; Turcja: Uniwersytet Stambulski; Ukraina: Kijowski Uniwersytet Narodowy im. T. Szewczenki, Narodowa Akademia Nauk Ukrainy, Narodowy Uniwersytet im. I. Franki we Lwowie, Politechnika Lwowska, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny w Berdiańsku, Zaporoski Instytut Ekonomiki i Technologii Informatycznych, Uniwersytet Zarządzania i Biznesu w Berdiańsku, Instytut Modernizacji Treści Oświaty MON Ukrainy; USA: Indiana University, Bloomington, Northern Illinois University, Swarthmore College, University of Chicago, University of Illinois, Yale University, University of Wisconsin-Milwaukee; Węgry: Katolicki Uniwersytet Pétera Pázmánya, Budapeszt, Centrum Badań Humanistycznych Węgierskiej Akademii Nauk; Wielka Brytania: University of Oxford, University of Glasgow, University of Cambridge, Swansea University, University of Sheffield, Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie; Włochy: Università degli Studi di Napoli L'Orientale, Università di Torino, Università degli Studi di Roma 'La Sapienza', Uniwersytet w Udine.

wadzenia badań i implementacji praktyk rzeczywiście interdyscyplinarnych, które w rezultacie doprowadzą do zaistnienia studiów polskich (najpierw w znaczeniu badawczym, a potem praktycznym). Perspektywa ta pozwala na nowo zdefiniować tożsamość polonistyki rozumianej już nie tylko jako literaturoznawstwo i językoznawstwo, ale jako możliwość i praktyka transgranicznego przenikania rozmaitych dyscyplin, które studia polskie w swym obrębie sankcjonują: nowy ogląd teatru, filmu, historii, antropologiczne podejście kulturowe, wreszcie zredefiniowane pojęcia tożsamości, choćby wymuszane w kontekście najnowszych migracji Polaków. Takie zadanie Kongres miał spełnić i tak też się stało. Odkrywaniu nowych obszarów badawczych, ich interdyscyplinarnemu łączeniu, nakładaniu się, przenikaniu, spajaniu – dzięki zbiorowemu wysiłkowi – towarzyszyło poszukiwanie i wytwarzanie nowych narzędzi i metod. VI Światowy Kongres Polonistów był pierwszym w historii działaniem o zasięgu światowym prowadzącym do międzydyscyplinarnego, a przy tym rzeczywiście międzynarodowego (w rozumieniu integracji) oglądu i opisu światowej polonistyki, z włączeniem polonistyki krajowej.

Kongres obejmował różnorodne formuły wystąpień, w tym wykłady plenarne, referaty w sekcjach oraz debaty panelowe. Komitet Programowy zaproponował podjęcie tematów związanych z kierunkami rozwoju współczesnej polonistyki, które byłyby uszczegółowieniem istotnych zagadnień. Wśród tych znalazły się: kierunki badań polonistycznych (dokonania naukowe polonistów krajowych i zagranicznych; polonistyka po zwrocie metodologicznym – stan obecny i nowe tendencje w badaniach; polonistyka a inne dyscypliny badawcze; filologia polska – polonistyka – studia polskie); badania polonistyczne wobec wyzwań początku XXI wieku (język, literatura i kultura polska w kontekstach przemian światowych; język, literatura i kultura polska a nowe media; współczesna literatura krajowa i literatura migracyjna; nowe spojrzenia na literaturę – wizje i rewizje; język polski w kraju, przemiany w języku współczesnym; język polski w kontekstach innojęzycznych i innokulturowych; zagadnienia tożsamości, stereotypów, językowego obrazu świata); zagadnienia różnorodnie rozumianej integracji polonistyki (transdyscyplinarny charakter polonistyki; polonistyka wśród nauk humanistycznych; polonistyka krajowa i zagraniczna – razem czy osobno; polonistyka uniwersalna i polonistyki lokalne); edukacja polonistyczna (polonistyczna edukacja szkolna i akademicka wobec wyzwań współczesności; dydaktyka polonistyczna i nowe media; nauczanie na odległość; nauczanie polonistyczne cudzoziemców; nauczanie polonijne); problemy instytucjonalne polonistyki (instytucjonalne ramy integracji polonistyki; międzynaro-

dowa wymiana i współpraca polonistów i polonistyk; polonistyczna polityka naukowa i dydaktyczna).

Wszystkie wykłady plenarne, otwierające i zamykające Kongres, skupione były wokół szans i wyzwań stojących przed polonistyką XXI wieku. Tematy opierały się nie tylko na różnych perspektywach metodologicznych, ale także geograficznych (Polska, Brazylia, Holandia, Francja). W referatach plenarnych pojawiły się refleksje ogólne na temat stanu współczesnej polonistyki – czy szerzej: humanistyki – i jej kondycji na przelomie XX i XXI wieku, zdiagnozowano ją i wyznaczono dla niej nowe pola badawcze. Taki charakter miały wystąpienia Michała Pawła Markowskiego: *Polonistyka: poznanie i terapia*, Włodzimierza Boleckiego: *Polonistyka cyfrowa – wyzwania XXI wieku*, Michała Masłowskiego: *Partykularne i uniwersalne w literaturach narodowych* czy Ewy Kosowskiej: *Filologia. Cena autonomii*. Wiele uwagi poświęcono potrzebie i sposobom prezentowania literatury w dydaktyce polonistycznej oraz konieczności badań nad polską literaturą prowadzonych w różnych miejscach na świecie. Takie treści znalazły się np. w tekstach Arenta van Nieuwerkerken: *Perspektywy polonistyki w ramach studiów (mniej lub bardziej) „regionalnych”*. *Literatura polska a krytyka postkolonialna*, Marka Tomaszewskiego: *Jak i po co prowadzić zajęcia z literatury polskiej? Kilka refleksji na temat polonistycznych doświadczeń na uniwersytetach francuskich na początku XXI wieku* czy Henryka Siewierskiego: *Polonistyka transatlantycka – szanse i wyzwania*. Nie zabrakło też rozważań językoznawczych pokazujących polszczyznę na tle innych języków, co polska glottodydaktyka dopiero niedawno zaczęła dostrzegać jako konieczność w nauczaniu. Uświadamiała to Héléne Włodarczyk w referacie *O potrzebie wiedzy o języku polskim kompatybilnej z wiedzą o innych językach narodowych*. Wizje przyszłych zadań i wskazań polonistyki nie przesłoniły tradycji. Anna Dąbrowska przedstawiła historię kształtowania się polonistyki zagranicznej w referacie *Byli przed nami, uczyli przed nami. Nauczanie JPJO w danych wiekach*.

Panele i spotkania w sekcjach pozwoliły dokonać zestawienia różnorodnych i wielokulturowych doświadczeń polonistyki zagranicznej, porównać ją z krajową, oznaczyć parametry jej interdyscyplinarnego funkcjonowania, zdiagnozować perspektywy rozwoju, stworzyć siatki podobieństw, określić parametry ryzyka, zrozumieć rządzące nią dystynktywne różnice, wreszcie stworzyć platformę wymiany doświadczeń, udostępnić forum spotkania³.

³ Wobec ogromnej liczby (ponad 300) referatów i wystąpień panelowych nie będziemy wymienić nazwisk i tytułów (z wyjątkiem prowadzących panele), gdyż wybór z takiego bogactwa bardzo dobrych merytorycznie tekstów jest niemożliwy. Omawiamy zatem poruszaną na Kongresie problematykę ogólnie, a zainteresowanych szczegółami odsyłamy do programu

Kongres był realizacją idei polonistyki bez granic z jej uniwersalnością, a zarazem poszanowaniem autonomii polonistyk lokalnych. Dyskutowano nad wyznaczeniem kierunków badań polonistycznych wobec wyzwań początku XXI wieku, omawiano miejsce języka polskiego w kontekstach innojęzycznych i innokulturowych, zagadnienia tożsamości językowej i kulturowej oraz zagadnienia integracji polonistyki i jednocześnie jej transdyscyplinarnego charakteru, powracano do problematyki edukacji polonistycznej, a szczególnie polonistycznej edukacji szkolnej i akademickiej wobec wyzwań współczesności. Wreszcie osobnym, aczkolwiek ważnym punktem obrad, stały się problemy instytucjonalne polonistyki, a wśród nich ramy integracji polonistyki, międzynarodowa wymiana i współpraca polonistów i polonistyk oraz polonistyczna polityka naukowa i dydaktyczna.

W panelach i sekcjach poruszano wiele zagadnień nowej humanistyki. Dyskusja skupiła się wokół problemów ostatniego ćwierćwiecza, w którym dochodzi do nowej sytuacji, charakteryzującej się pogłębiającymi się wewnętrznymi podziałami bądź nawet rozłamem czy dezintegracją. Podczas Kongresu odbyło się osiem paneli, a ich uczestnikami byli poloniści zarówno polscy, jak i zagraniczni (najczęściej były one przygotowane i prowadzone przez pary naukowców z kraju i zza granicy). Panel I – *Między dyscyplinowym profesjonalizmem a nową humanistyką: casus współczesnej teorii* (przygotowanie: Ryszard Nycz i Luigi Marinelli, prowadzenie: R. Nycz) – skupiony był wokół pytań związanych z różnorodnością problemów (strategicznych i praktycznych), jakie napotykają polonistyki krajowe i zagraniczne, oraz na ogólnym pytaniu: czym ma / powinna być dziś humanistyka? Panel II – *Historia literatury czy historii literatury? Dzieje literatury polskiej w kontekście porównawczym* (przygotowanie i prowadzenie: Grażyna Borkowska i Bożena Shallcross) – stał się przede wszystkim obszarem namysłu nad przebiegiem procesu nauczania literatury rodzimej w Polsce oraz poza krajem. Uczestnicy panelu zastanawiali się nad tym, od czego zależą różnice w podejściu do nauczania literatury – od tradycji narodowych, „ducha czasu”, nośności interpretacyjnej nowych kierunków, innej periodyzacji historycznej, od sytuacji politycznej czy mody. Dzięki uczestnictwu naukowców z wielu krajów można było poszukiwać odpowiedzi na pytanie, w jakim stopniu nauczanie historii literatury polskiej za granicą wykorzystuje studia porównawcze, odsyłające do tekstów konkretnej kultury (kultury kraju prowadzącego studia sławistyczne/polonistyczne). III panel – *Literatura polska w świecie* (przygotowanie

i prowadzenie: Romuald Cudak i Zhao Gang) – akcentował przede wszystkim sytuację „światowości” literatury polskiej w kilku zakresach tematycznych: obecności literatury polskiej za granicą (szczególnie tej wymykającej się kanonicznym zestawieniom), recepcji literatury polskiej w świecie (w tym wpływow literatury polskiej na światową i odwrotnie) oraz zagadnień komparatystycznych. Wspólnota idei, motywów, konwencji literatury światowej i polskiej, udział w ich tworzeniu – to przykładowe problemy, które pojawiły się w dyskusji. Ostatnim omawianym zagadnieniem była literatura tworzona przez polskich pisarzy poza granicami kraju. Panele IV i V poświęcone były problematyce językowej i językoznawczej. Uczestnicy pierwszego z nich, *Etnolingwistyka ponad granicami* (przygotowanie i prowadzenie: Jerzy Bartmiński i Swietłana Tolstaja), zastanawiali się przede wszystkim nad najnowszymi trendami w etnolingwistyce. Ważnym zagadnieniem stał się tu dynamicznie zmieniający się w ostatnich latach (m.in. za sprawą imigrantów) wizerunek Polaków w świecie oraz ich stosunek do Inności. V zespół panelowy, który pracował pod hasłem *Wielokulturowość i wielojęzyczność: języki regionalne, mniejszościowe, dialekty* (przygotowanie i prowadzenie: Gerd Hentschel i Motoki Nomachi), zajął się zagadnieniem statusu języków, które nie mają swoich umocowań w konstytucjach ani w innych ustawach państwowych. Elementem dyskusji był także kształt *Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych*. Dzięki spojrzeniu cudzoziemskich badaczy na sytuację języka (a właściwie języków) w Polsce możliwa była dyskusja, która często w perspektywie „obcej” przyjmowała zupełnie inny kształt, niż gdyby była prowadzona jedynie przez badaczy rodzimych. Panel VI – *Polonistyka, komparatystyka, transkulturowość. Filologia jako obszar nadziei* (przygotowanie i prowadzenie: Ryszard Koziółek i Tokimasa Sekiguchi) – przede wszystkim stawiał pytania o interdyscyplinarny charakter (po)nowoczesnej polonistyki. Rozważania koncentrowały się zatem na przeobrażeniach, jakie powinna przejść polonistyka, pojmowana dziś już jako zdecydowanie inna dyscyplina nauki niż w tradycyjnym, klasycznie filologicznym oglądzie. Jeden z paneli kongresowych poświęcony został także dziedzinom, które dotąd w polonistycznych spotkaniach nie znajdowały odrębnego miejsca. Panel VII – *Polski film, teatr i performance w perspektywie transnarodowej i międzynarodowej* (przygotowanie i prowadzenie: Tamara Trojanowska i Kris Van Heuckelom) – umożliwił eksplorowanie różnych wymiarów transnarodowości w polskiej kulturze filmowej i teatralnej. Zagadnienie to zostało ujęte bardzo szeroko i obejmowało film, teatr oraz performance w zakresie tworzenia (w kraju, jak również poza jego granicami), dystrybucji, a także obecności polskich produkcji na festiwalach

międzynarodowych. Uczestnicy ostatniego, VIII panelu – *Dydaktyka wielojęzyczności i komunikacja międzykulturowa jako wyzwania glottodydaktyki polonistycznej* (przygotowanie i prowadzenie: Władysław Miodunka i Estera Czoj) – zastanawiali się nad zagadnieniami związanymi z nauczaniem języka polskiego jako obcego, jako drugiego, a także nad nauczaniem języków trzecich. W obrębie rozważań podczas tego panelu znalazły się także zagadnienia komunikacji międzykulturowej ściśle powiązane z dydaktyką wielojęzyczności.

Podobnym kwestiom były poświęcone referaty sekcyjne. Część sekcji traktowano jako spotkania towarzyszące panelom, zarówno pod względem tematyki, jak i merytorycznego przekazu. Niektóre zaś zgromadziły badaczy podejmujących inne istotne dla polonistyki zagadnienia (m.in. związki językoznawstwa z polityką, dialog tożsamościowy i kulturowy, nauczanie polonijne, egzaminy, tłumaczenia). Podczas Kongresu odbyło się 46 sekcji, na których wygłoszono ponad 200 referatów.

Ważnym elementem VI Światowego Kongresu Polonistów było odbywające się po raz pierwszy w ramach takiego zjazdu spotkanie eksperckie *Język polski w świecie. Promocja, instytucjonalne uwarunkowania, regulacje prawne*. W spotkaniu wzięli udział jako słuchacze i dyskutanci wszyscy uczestnicy Kongresu, a swoje stanowiska (stan obecny, plany i perspektywy) związane z promocją Polski i języka polskiego w świecie zaprezentowali przedstawiciele czterech resortów (Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Edukacji Narodowej) oraz specjalnie zaproszeni goście (Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej, Biuro Polonijne Senatu RP, Ambasady RP i Instytuty Polskie). W trakcie panelu (przygotowanie i prowadzenie: Jolanta Tambor) zaprezentowane zostały wyniki prac nad instytucjonalnymi podstawami promocji języka polskiego, polskiej literatury i kultury w świecie, wynikające z ustaw i rozporządzeń. Jednak esencjonalną częścią spotkania stała się dyskusja, która była okazją, aby osoby na co dzień pracujące za granicą oraz w Polsce mogły zaprezentować swoje spojrzenie na sytuację promocji Polski i języka polskiego, przedstawić swoje postulaty, a przede wszystkim problemy, z jakimi stykają się w swojej pracy. Dyskusja była długa i burzliwa, a jej efektem stała się między innymi zapowiedź powołania komisji eksperckiej do spraw opracowania strategii nauczania i promocji języka polskiego w świecie⁴. Ma ona uwzględniać m.in. postulaty i propozycje zgłoszone w czasie Kongresu.

⁴ Komisja została powołana 20.01.2017 roku na mocy umowy między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Uniwersytetem Śląskim. Jej przewodniczącym został Władysław Miodunka, a wiceprzewodniczącą Jolanta Tambor.

Spore zainteresowanie uczestników wzbudziła sekcja posterowa – w formie prezentacji multimedialnych i klasycznych posterów przedstawiono ciekawe rozwiązania dydaktyczne i badawcze wypracowane w polonistycznych ośrodkach polskich i zagranicznych, podręczniki, pomoce dydaktyczne i programy komputerowe służące nauczaniu języka polskiego jako rodzimego i obcego czy stanowiące narzędzia do dalszych polonistycznych badań. Wiele z nich już zostało wdrożonych, inne – dzięki dyskusjom kongresowym – są dopracowywane, by w przyszłości wzbogacać polonistyczne nauczanie, badania, promocję Polski i języka polskiego.

VI Światowemu Kongresowi Polonistów towarzyszyło wiele wydarzeń dodatkowych, które były dopełnieniem obrazu polonistyki zintegrowanej i światowej. Warto zatem wymienić również kilka z nich. Kongres rozpoczęło nadanie najwyższej godności akademickiej: tytułu doktora honoris causa wybitnej polonistce prof. Marii Delaperrière z INALCO w Paryżu, o której w wywiadzie po uroczystości prof. Adam Dziadek, laudator, powiedział:

Miałem ten wielki zaszczyt uhonorować kogoś, kto zrobił dla polskiej kultury i dla polskiej literatury ogromnie dużo (...). To są sprawy jakby związane z organizacją życia naukowego pomiędzy dwoma krajami, to są badania komparatystyczne pomiędzy literaturami krajów zachodnich a literaturą polską, to jest także jej ogromny wkład w badania teoretyczne, komparatystyczne zwłaszcza⁵.

Związki Marii Delaperrière z Uniwersytetem Śląskim są bardzo silne. Profesor Delaperrière jest członkinią rad naukowych i programowych czasopism wydawanych na UŚ (m.in. „Postscriptum Polonistycznego”), publikuje w Wydawnictwie Uniwersytetu Śląskiego, pozostaje także w bliskich kontaktach naukowych z wieloma badaczami UŚ.

Inauguracja VI Światowego Kongresu Polonistów była okazją do przyznania ważnej i prestiżowej Nagrody im. Jana Kochanowskiego, ustanowionej przez Międzynarodowe Stowarzyszenie Studiów Polonistycznych. Wręczenia Nagrody (ufundowanej przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) dokonał przewodniczący jury prof. Ryszard Nycz. Laureatem, wybranym spośród siedmiu nominowanych za lata 2012–2014, został Jörg Schulte z Uniwersytetu w Kolonii za książkę *Jan Kochanowski i renesans europejski. Osiem studiów* (wydana w 2012 roku w tłumaczeniu K. Wierzbickiej-Trwogi).

⁵ <http://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news,410231,prof-maria-delaperriere-otrzymala-titul-doktora-hc-uniwersytetu-slaskiego.html> [dostęp: 12.04.2017].

23 czerwca w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej odbyła się Noc Czasopism i Wydawnictw Polonistycznych⁶. Wydarzenie, które honorowym patronatem objął Instytut Książki, stało się spotkaniem wydawców, przedstawicieli świata literatury, tłumaczy i redaktorów z uczestnikami Kongresu, a także gośćmi (w CINiBA pojawili się wykładowcy akademicy, nauczyciele, uczniowie, studenci oraz mieszkańcy regionu). Była to okazja do dyskusji oraz wymiany przemyśleń na temat promocji języka i literatury polskiej w świecie. Noc Czasopism i Wydawnictw Polonistycznych w sposób szczególny przyczyniła się do propagowania czytelnictwa wśród odbiorców polskich i zagranicznych. Podczas imprezy, która trwała do późnych godzin nocnych, swą działalność zaprezentowały czołowe polskie wydawnictwa naukowe i redakcje czasopism, a uczestnicy mogli bezpłatnie otrzymać wiele publikacji, wzbogacających biblioteki jednostek polonistycznych, szkół i własne.

Tradycyjnie w czasie Kongresu odbyło się Walne Zgromadzenie Międzynarodowego Stowarzyszenia Studiów Polonistycznych będącego jednym z głównych współorganizatorów tego światowego wydarzenia. Podczas spotkania przedstawiono członkom sprawozdanie z dotychczasowej działalności i dokonano wyboru władz MSSP na nową kadencję. Prezesem Stowarzyszenia została ponownie prof. Magdalena Popiel, a wiceprezesami prof. prof. Jolanta Tambor i Tomasz Chachulski.

Warto też wymienić uroczystą promocję doktorską dr Li Yanan – pierwszej polonistki chińskiej, która doktorat obroniła w Polsce. Promocji dokonał prorektor UŚ prof. Ryszard Koziołek. W uroczystości uczestniczyli

⁶ Udział w wydarzeniu wzięli: GLOSSA Szkoła Języków Obcych, Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich PAN, Fundacja Nauki Języków Obcych „Linguae Mundi”, Fundacja Centrum Międzynarodowych Badań Polonistycznych, „Postscriptum Polonistyczne”, Katedra Międzynarodowych Studiów Polskich UŚ, Szkoła Języka i Kultury Polskiej UŚ, „Anthropos?”, „Zeszyty Literackie”, Wydawnictwo FA-art, „Narracje o Zagładzie”, „Język a Kultura”, Wydawnictwo PROLOG, Instytut Języka Polskiego UŚ, „Polish Studies”, „Języki Obce w Szkole”, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Stowarzyszenie Literacko-Artystyczne „Fraza”, „Polonistyka”, „Zagadnienia Rodzajów Literackich” / „The Problems of Literary Genres”, „Prace Polonistyczne”, „Rozprawy Komisji Językowej”, „Przekładaniec. A Journal of Translation Studies”, „Tekstualia. Palimpsesty Literackie Artystyczne Naukowe”, „Śląskie Studia Polonistyczne”, „Teksty z Ulicy”, „Przekłady Literatur Słowiańskich”, Kwartalnik „Fabryka Silesia”, „Biuletyn Polonistyczny”, „Śląsk” Sp. z o.o. Wydawnictwo Naukowe, „Nowa Panorama Literatury Polskiej”, Półrocznik Komparatystyczny „Porównania”, „Tematy i Konteksty”, Wydawnictwo Universitas, Regionalny Instytut Kultury w Katowicach, Biblioteka Narodowa – POLONA, „Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego”, „Stylistyka”, GNOME – Wydawnictwa Naukowe i Artystyczne.

promotor prof. Romuald Cudak oraz recenzenci: prof. prof. Władysław Miodunka i Zhao Gang. Obecnie dr Li Yinan jest kierownikiem Katedry Języka Polskiego Pekinńskiego Uniwersytetu Języków Obcych (Beijing Foreign Studies University).

Podczas Kongresu trwała również wystawa przygotowana przez Bibliotekę Narodową na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, poświęcona językowi polskiemu – jego historii i współczesności, polskiej wymowie i ortografii oraz wybitnym przedstawicielom literatury i kultury polskiej⁷.

VI Światowy Kongres Polonistów odbywał się w Katowicach – nie zabrakło na nim więc akcentów regionalnych. Jeden z wieczorów wypełnił ufundowany przez Marszałka Województwa Śląskiego koncert Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. S. Hadyny zatytułowany „Jeden Śląsk, dwa serca – Hadyna, Kilar”. Koncert odbył się w Teatrze Śląskim im. S. Wyspiańskiego. Towarzyszył mu poczęstunek w foyer Teatru, gdzie można było spróbować tradycyjnych śląskich potraw.

Uczestnicy Kongresu mieli okazję do spotkań i zawarcia nowych naukowych, badawczych, dydaktycznych znajomości, do wymiany doświadczeń ponad granicami krajów, kontynentów, dyscyplin naukowych, pokoleń badaczy i wykładowców. Jednej granicy wszak pokonywać nie trzeba było. To, oczywiście, granica języka. Kongres pokazał światowość języka polskiego i światowość badań polonistycznych⁸.

⁷ Wystawa – odpowiednio poszerzona i uzupełniona – będzie prezentowana w wielu krajach na świecie w Roku Nauki Polskiej za Granicą (2018).

⁸ W tekście wykorzystano zapisy zaproponowane przez osoby współpracujące w przygotowaniu Kongresu, m.in. przez prowadzących panele. Szczególne podziękowania za wkład pracy we wstępne opisy założeń Kongresu pragniemy złożyć profesorom: Adamowi Dziadkowi, Romualdowi Cudakowi i Filipowi Mazurkiewiczowi.